

(Продовження. Поч. у №№4-6, 8,9,11,13-15

“Львівського залізничника”)

Зупинка XIX:

Стрий.

Місто Стрий розташоване на перехресті шляхів. Його історія сягає сивої давнини. Лежить воно в Підгір'ї, на березі річки Стрий, від якої і отримало назву, що означала “протічна вода”. У давнину тут жили племена білих хорватів, які потім оселились на Балканах.

Залізниця прийшла до Стрия у 1872 році із побудовою лінії Хирів–Стрий, ще через рік Стрий поєднався залізничною колією зі Львовом, у 1875 році залізниця пролягла зі Стрия до Станіслава, а у 1887 році колія прийшла у Карпати на Верецький перевал у Лавочному та з'єдналась там із закарпатською колією Мукачево–Лавочне. Таким чином Стрий став великим залізничним вузлом.

Перша письмова згадка про місто датується 1385 роком, коли завершувалась боротьба за землі Галицько-Волинського князівства між Польщею, Угорщиною та Литвою. Перемогло у цій боротьбі Польське королівство і Стрий став важливим економічним та адміністративним центром королівства. Місто було далеко знане своїми торговцями. З 1431 року міське самоуправління у Стрию здійснювалось відповідно до Магдебурзького права, яке надавало міському самоуправлінню багато свобод, обмежувало свавілля магнатів та шляхти. У місті виникли й успішно діяли кушнірські, гончарні, ткацькі та шевські цехи.

Стрий пережив і скрутні часи. У 1523 році місто повністю зруйнували татари. У 1657 році до Стрия прибуло козацьке військо під проводом Богдана Хмельницького для об'єднання з полками угорського князя Ракоці. У 1886 році Стрий згорів дотла у великій пожежі, вцілило лише деякі будинки, кам'яні церкви, костели і синагога.

Проект відбудови міста розробили фахівці Львівського політехнічного товариства. Внаслідок прямокутної забудови місто отримало широкі і прямі вулиці, а архітектура його центру стала яскравим прикладом сецесійного (модерного) мистецтва, яке домінувало на зламі XIX-XX століть. У цей час тут відкривають паровозо-вагоноремонтні майстерні, деревообробні підприємства, фабрику сірників “Ватра”, підприємства із виготовлення обладнання для нафтовидобувної промисловості.

У другій половині XIX століття у Стрию значно активізувалося громадське життя, тут засновуються українські товариства, закладаються основи галицької кооперації. У вересні 1891 року в Стрию відбулось перше віче жінок Галичини, яким керували письменниці Наталія Кобринська та Євгенія Ярошинська.

У 1901 році на кошти громади у Стрию збудували народний дім. Українська громада піднімається завдяки політичним і культурним

STRYJ. Dworzec kolejowy

Стрий-залізничний і Моршин-курорт

діячам, а саме: Е. Олесницькому, О. Нижанківському, О. Бобикевичу.

У серпні 1914 року у Стрию був сформований перший Легіон Українських січових стрільців. Слід окремо зазначити, що Стрийщина дала історії нашого краю такі видатні постаті визвольних змагань 1940-1950 років, як Степан Бандера, Лев Ребет, Олекса Гасин та багато інших учасників Організації Українських Націоналістів (ОУН) та Української Повстанської Армії (УПА).

Після Другої світової війни Стрий продовжує відігравати важливу роль в економіці західних областей України. У 1953 році на станції Стрий побудовано новий вокзал за проектом архітектора Л.Трав'янка,

що був визнаний одним із кращих вокзалів, збудованих у післявоєнний період. Архітектура вокзалу проста, відзначається єдністю зовнішнього вигляду з оформленням внутрішніх приміщень. Вокзал є однією з кращих будівель міста суспільного призначення. Врахувавши низку очевидних переваг цього проекту залізничного вокзалу, він був використаний в інших містах колишнього СРСР, зокрема, за цим проектом побудовані вокзали в Котласі та Караганді.

Стрияни активно долучилися до національно-державотворчих процесів, які призвели до розпаду СРСР та утворення самостійної держави – України, незалежність

якої було проголошено Верховною Радою України 24 серпня 1991 року. Саме в Стрию 14 березня 1990 року над будинком міської ради було піднято український національний прапор.

Сучасний Стрий – це місто площею 1683 га із населенням 69 тис. осіб. Місто, де мирно співіснують різні національності та релігійні громади. Це – потужний промисловий і торгівельний центр. У Стрию працюють залізничні підприємства: станція і вокзал, локомотивне депо, вагоноремонтний завод, дистанція електропостачання, дистанція сигналізації і зв'язку, мостобудівний поїзд, гравійний кар'єр.

Зупинка XX: Моршин

Моршин – мальовниче містечко у Прикарпатті – один з найдавніших бальнеотерапевтичних та гастроентерологічних курортів України, надзвичайно популярний завдяки його унікальним джерелам мінеральних вод, вдалому географічному розташуванню в екологічно чистій, затишній долині, оточеній з усіх боків зеленими пагорбами та зручному транспортному сполученню. Весь санаторно-курортний комплекс розташований окремо від житлової зони міста в чудовому великому лісопарку.

Щодо походження назви Моршин існує кілька версій. За першою – назва походить від прізвища Моршин. У документах 1396 року згадується Петро Моршин, а в 1459 році – Юрій Моршин, німець за походженням, який отримав в оренду від польського короля Казимира жупи (солеварні). За другою гіпотезою назва Моршина пов'язана із якістю ґрунту, який у видолінках є болотистим, і в ньому відбуваються процеси гниття. Це явище відповідає польському виразу “муршене”, “змуршене”, а походить цей вираз від нім. “morsch”, що означає – гниття.

У 1875 році через Моршин було прокладено залізничну колію Стрий-Станіслав, а в південній частині села Вигодівці споруджено станцію, яка отримала назву Моршин. За польських часів станція мала назву Моршин-Зірой, яку в 1965 році перейменували на Моршин.

Поблизу залізничної станції у травні 1878 року з ініціативи доктора Дзінковського за підтримки бальнеологічного товариства у Кракові офіційно відкрито курорт. У 1883 році моршинську воду почали розливати у пляшки і продавати в аптеках.

У 1890 році ці місця відвідав видатний український письменник Іван Франко, який написав про “купальні закладки Моршина” і про зустрічі з місцевими селянами. Місцеві жителі не користувалися благами курорту, вони навіть не мали права використовувати ролу у власних потребах.

Неподалік від Моршина, в урочищі Бубнище, серед диких скель стояв один із таборів опришка Олекси Довбуша. Відтоді ці скелі називають Довбушевими, зараз вони оголошені пам'яткою природи та історії.

У 1948 році село Моршин було віднесено до селищ міського типу. 1952 року в Моршині замість зруйнованого вокзалу збудували новий за типовим проектом П. Красицького, а наприкінці минулого століття цей вокзал був замінений на сучасний, який Львівська залізниця відреставрувала у 2005 році.

Цілющі води, потужна матеріальна база, традиційна гостинність та доброзичливість населення забезпечують доступність та ефективність санаторно-курортного лікування. Сьогодні Моршин за якістю лікування заслужено стоїть в одному ряду з такими курортами, як Карлові Вари, Вісбаден та інші.

Юрій ТОМІН

Фото з архіву редакції та особистого архіву автора

ЗАСНОВНИКИ:
управління Львівської залізниці та дорпрофсож
Ресстраційне свідоцтво
КВ № 1252.
Редактор
Ігор ПАРАЩАК
тел. 226-32-97
факс. 226-41-83
Заступник редактора
Андрій ВЕЗДЕНКО.....226-26-10

Відповідальний секретар
Галина КВАС.....226-25-67
Кореспонденти:
Орися ТЕСЛЮК.....226-32-03
Ольга ПАДКОВСЬКА.....226-01-65
Дмитро ПЕЛИХ.....226-36-23
Олександр ГЕРШУНЕНКО.....226-37-83
Оксана ПОДОЛЬСЬКА.....226-39-34
Богдан ЮРОЧКО.....226-59-27
Коректор Валентина СУТАК.....226-37-80
Бухгалтер Тетяна АНДРУШКО.....226-46-80

Львівський
ЗАЛІЗНИЧНИК

Адреса редакції: 79000 м. Львів, вул. Гоголя, 1.
E-mail: lz@railway.lviv.ua

ГС ДТГО “Львівська залізниця”
Р/р 260000092670
Код ЄДРПОУ 20851444 МФО 325956
ЛФ АБ “Експрес-Банк”

Індекс газети 30223.
Виходить щоп'ятниці.

Тираж 38 143.
Замовлення 611.

Зверстано у комп'ютерному центрі редакції газети “Львівський залізничник”.

Комп'ютерна верстка

Антоня БЕГЛЯРОВА ..... 226-38-15.

Склад редакційної колегії:

Ігор Парашак, Андрій Везденко, Орися Теслюк, Галина Квас, Олександр Гершуненко.

Точка зору авторів може не збігатися з позицією редакції.

Передрук текстових чи візуальних матеріалів газети можливий лише з письмового дозволу редакції. Редакція залишає за собою право скорочувати і редагувати надіслані матеріали. Рукописи та листи авторам не повертаються. При цитуванні посилання на газету “Львівський залізничник” обов'язкове.

Газету віддруковано у “Видавничому Домі “Високий Замок”.